

HET MOLUKSE VERHAAL OPGEHANGEN AAN FOTO'S

**GESCHREVEN DOOR PROF. DR. FRIDUS STEIJLEN OP 20 FEBRUARI 2020. GEPOST IN NIEUWS
WEBSITE MOLUKS HISTORISCH MUSEUM**

'Een foto zegt meer dan duizend woorden', wordt wel eens gezegd. Ik vraag me af of dat wel zo is. Het hangt ervan af wat iemand in een foto ziet of wil zien. Het hangt af van wat iemand graag wil horen, welk verhaal iemand wil vertellen. Dit soort overwegingen hield ik afgelopen 15 januari de aanwezigen op het Sophiahof voor. We waren bij elkaar vanwege de verkiezing van 25 foto's die een beeld moeten geven van Nederlands Indië, Suriname en de Caraïbische eilanden tijdens de tweede wereldoorlog en kort daarna.

Dat was in het kader van het project 'De tweede wereldoorlog in honderd foto's, geïnitieerd door het NIOD (Nederlands Instituut voor oorlogs-, holocaust - en genocidestudies). Daarvoor koos in elke provincie - twaalf en de zogenaamde overzeese gebiedsdelen - een commissie 50 foto's. Waarvan het publiek er weer 25 kon kiezen. En op 30 maart zullen uit alle foto's 100 worden uitgekozen voor een tentoonstelling in de Tweede Kamer. De eerste selectie van 50 foto's per provincie zullen worden gebruikt voor pop-up tentoonstellingen.

Molukse ex-KNIL-militairen uit woonoord Vossenbosch in training voor de wandelmars van Nijmegen. V.l.n.r.: A. Tuasela, H. Piris, J. Tuasela, S.A. Unepetty, F.J. Salakory, onbekend, A. Sahusilawane, F. Pattiasina (voor), P. Maulany (achter), M. Patty, W.D. Sipahelut, A. de Kock (achter), A. Latumahina (donkere baret, vooraan), D. Pattiasina (gedeeltelijk achter de vlag), onbekend (geheel achter de vlag).

Voor de selectie van de 50 foto's uit de 'overzeese gebiedsdelen' putte we uit verschillende collecties, uiteraard ook die van het Moluks Historisch Museum. Het bijzondere van die laatste collectie is dat er foto's in zitten die je elders niet vind, ook over de periode 1940-1949. Dat komt omdat ze via Molukkers in de archieven terecht zijn gekomen. Molukkers kwamen op andere plaatsen en vonden andere dingen belangrijke om vast te leggen of om als herinnering te bewaren.

Een van de foto's die we uitkozen laat een groep mannen met bloot bovenlijf zien, die bezig zijn met sportles. De foto was genomen in Ambon en stamt uit 1945. Die plaats en tijd zijn bijzonder. Het is een foto van de training van KNIL militairen die na de capitulatie van Japan op de Molukken werden gerekruteerd. Vlak na die capitulatie was Nederland al weer terug in de Molukken en kon beginnen met de her-organisatie van het KNIL. Dat is een ander verhaal dan die foto's uit andere delen van Indonesië vertellen waar Nederland nog wilde proberen haar koloniale gezag te herstellen. Die ene foto van sportende KNIL militairen, vertelt ons het verhaal van verschillende situaties in de uitgestrekte Indonesische archipel. Verschillen waardoor vanaf augustus 1945 Molukkers makkelijk voor het KNIL konden worden gerekruteerd dan bevolkingsgroepen op andere eilanden. Tegen de achtergrond van de actuele discussies over de dekolonisatie is dat een belangrijk verhaal.

Coos Ayal met 10 van de 17 overlevenden van de verzetsgroep op Nieuw-Guinea. De foto is genomen in Camp Wacol, Australië. V.l.n.r. Nuhwae, Sagrang, Soeha, De Mey, Kokkeling,

De Kock, Beaufort, Jaquard, Attinger en Sandiman.

Helaas, vind ik, heeft de foto de volgende ronde niet gehaald en zit hij niet in de selectie van 25 foto's. Een foto van het Moluks Historisch Museum die wel in de volgende ronde is gekomen is die van Coosje Ayal, poserend met tien van de overlevenden van de verzetsgroep op Nieuw Guinea waar zij onderdeel van was. Ook dat is een belangrijk verhaal. Maar ook voor deze foto geldt dat je alleen het verhaal goed kan vertellen als je weet wat er op de foto staat. En je moet uiteraard het verhaal van Coosje en deze verzetsgroep willen vertellen, het verhaal belangrijk vinden.

Een foto vertelt volgens mij niet meer dan duizend woorden. Woorden zijn belangrijk om te weten wat je op de foto ziet. De foto is belangrijk om de woorden diepgang te geven. Het verhaal van Coosje krijgt diepgang als je haar als enige vrouw tussen de tien mannen ziet staan. Het verhaal over de rekrutering voor het KNIL direct na de Japanse capitulatie krijgt gezicht als je de Molukse militairen ziet sporten en je je beseft dat een aantal van hen in 1951 mogelijk naar Nederland is gebracht.

Deze foto's in de collectie van het Moluks Historisch Museum moeten we koesteren, samen met de verhalen en we moeten zorgen dat die een weg blijven naar een breder publiek. Zoals ze nu in het project 'De Tweede Wereldoorlog in honderd foto's' kleine haakje vormen om het Molukse verhaal aan op te hangen.